

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for. — kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "
za četert leta . . .	1 " 40 "
Po pošti:	
za celo leto . . .	6 for. 30 kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "
za četert leta . . .	1 " 70 "

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila

Za navadno dvestopno verso se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 30.

V Celovcu v sredo 26. aprila 1865.

Tečaj I.

Narodni dom in njegovi stavitelji.

II.

(Konec.)

Častiti gospodje duhovniki ravnajte se po naših mislih takole:

a) Imejte posebno skerb za šolo. Ljudska šola izreja nam slovensko ljudstvo; naj bo torej ljudska šola, kolikor le koli naše postave pripuščajo, skoz in skoz domača, slovenska. Ne tirjajte, da otroci slovenski znajo nemški diktando pisati, obračajte zlati čas na druge bolj potrebne reči: na kerščanski nauk, na branje, na rajtanje iz glave; razlagajte tudi kaj iz kmetijstva, obertnije, domače zgodovine; to bode drago seme, ki bode rodilo obilno sadú. Se tega ne moremo zamolčati, da so vneti rodoljubi začeli o večerih, posebno o zimskih večerih, za bolj odrasčeno mladino napravljati tako imenovane „večerne šole“.

b) Glejte, da osnujete pri vsaki fari čitavnico. Ne ustrašite se in ne bodite hudi, da kaj tacega svetujemo. Za čitavnico ni ničesar treba, kakor le ene izbe in 3 — 4 časopisov. Izba se najde morebiti v šoli, časopise pa kupi 5 — 6 družnikov. Gotovo bode tudi g. učitelj pomagal in to hvalevredno napravo podpiral, bode kakih novih pesem si priskrbel in kako novo zapel. Ljudje bojo le derli v čitavnico in lahko se vsako leto par „besed“ ali veselie napravi. Imamo tudi novih, prav lepih in kratkočasnih iger za gledišče. Naj se glediščine naloge ali role razdelé med pripravne mlade ljudi, in se beró prav počasno in jederno, — to bode smeha in kratkočasa, in ljudje bojo imeli glediščine igre, akoravno nimajo pravega gledišča. In kadar je več ljudi zbranih, kako lepa priložnost za gg. duhovnika ali učitelja, povedati kaj novega in podučnega! —

c) Začnite tudi, kolikor koli brez posebnih sitnost morete, v slovenskem jeziku uradovati. Nobena živa duša vam ne bode branila ali zamerila, da spisujete farne bukve za oklice po slovenski. Imamo pa po Koroškem še slovenskih far, kjer se oklicne bukve spisujejo po nemški in še le na leci ali kanceljnu predstavljajo na slovensko! Pošiljajte oklice za slovenske fare vselej po slovenski. Skerbite, da se vsi napisí po šolah, pokopališčih, cerkvah, delajo po slovenski. Tirjajte, da vam ogledniki merličev dotične liste napravljajo po slovenski. Po naših mislih se vam tudi braniti in prepovedovati ne more, da slovenska imena v farne matice pišete v nemškem, zraven pa tudi v slovenskem jeziku. To se nam potrebno dozdeva, in bi se imelo od dotičnih oblastnij še celo zaukazati, če ne, bojo se godile za nami velike in sitne težave, navstale še bojo celó pravde. Zakaj naši potomci bojo gotovo znali brati slovenski; ali pa bojo znali tudi nemški, tega pa ne vemo in še celó dvomimo; tako se bode godilo, da marsikdo še svojega imena brati ne bo znal. Ne zabite,

gospóda! da se kolo verti, verti se na slovensko stran in se ne bode dalo več ustaviti. Zatorej tisti razumé potrebe sedajnega časa, kdor se ravna po slovenski, kolikor le premore po naših žalibože nam še neugodnih prilikah. Tim večja hvala in slava pa njim, ki storijo, kolikor okoliščine pripuščajo. Vemo in mógli bi imenovati take duhovnike, ki cerkvenim računom dokladajo slovenske priloge, — ki svoje uradna nariadenila okrajnim oblastnijam pošiljajo po slovenski, ki denar za družbo sv. Mohora visokovrednim škofijam pošiljajo s slovenskim dopisom, — ki novo izvoljena cerkvene očete poterjujejo s slovenskimi dekreti. To so veseli začetki in lepi primeri. Zatorej mirno in postavno, pa krepko in neustrašljivo naprej! —

d) Slednjie pomagajte tudi srenjskim županom pri slovenskem uradovanju. Imamo že precej rodoljubnih županov ali srenjskih predstojnikov, kateri bi svoja opravila radi opravljali po domače, po slovenski. Nemščine so se nekaj naučili, pa terda terda se jim godi; — v slovenskem jeziku bi jim šlo vse bolj urno in lože izpod rok, pa sirote v maternem jeziku ne znajo ne brati ne pisati, — to je tisti žalostni sad nekdanje nemškutarije: Naše najbistrejše glavice so ostale zabite, naša najzlahtnejša serca so nam postala tuja. Častiti gg. duhovniki pomagajte, kolikor premorete, da se naše srenjske uradnije spreveržejo na slovensko plat. Hvala in slava vsem duhovnom, ki tudi na to imenitno stran delajo za našo reč! Cela deržava in visoka vlada jim morate biti za to hvaležne. Naše srenje so kaj novega in vsak začetek je težek.

Ne zamerite, da je „Slovenec“ tudi vam, čč. gg. duhovniki! spregovoril to besedo. Ni treba vas še le nagovarjati in spodbujati, da ste rodoljubi, da stojite za pravice slovenskega naroda, in pomagajte staviti narodni naš dom. Le to nas je napeljalo, da jih je toliko, ki duhovnikom vsako politično djanje za zlo jemljejo in v greh štejejo: Duhovniki! Vi smete, vi morate politizirati! —

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

Iz kanalske doline. L. (Sneg — železnica — cesta.) V sredo t. j. 19. t. m. je sneg zlezal iz našega polja; danes, t. j. 20. aprila, je pa že vse živo na polju. Pred 14 dnevi smo še mislili, da pred št. Lipševim ne bomo mogli s plugom na polje. Solčna toplota je pa snegu tako dodajala, da ga je v 12 dneh do čistega spravila. Lansko jesen so nam pluhe hudo nagajale, mnogo senožet, kajsi polja so zaprodile, mnogo potov raztergale, kajsi poljskih pridelkov je v vodi ostalo, ker jih je jezero zaplavilo. Prišla je spet vesela spomlad in začeli smo z veseljem delo, nadjaje se obilnejšega blagra od zgorej.

Ker so lansko jesen in še celó v terdo zimo teržaški inženirji tú merili, pričakujemo tudi železnico, alj

kaj nam bo prinesla, še ne vemo. Gotovo je, da drugim okrajnam naše domovine sila sreče ni prinesla; je bo mar naši ubogi dolinici več? Mislim, da je železnica naše dni in za naše kraje potrebna nadloga!

Žita se nam že sedaj navaža, da ga ljudje, ki ga po večem kupujejo, prav cenó dobivljajo. Če bo pa žito tako po ceni, se kmetovanje v naših rovtarskih krajih ne bode splačevalo. Da bi le bilo drugega zaslužka, ljudje si bojo potem že pomagali, ker so dela vajeni in dela veseli. Hujše bo za naša polja, ako državna kasa ne bo več pripuščala toliko stroškov za vzdržanje glavne ceste. Zavolj glavne ceste se gorski potoki zavarujejo, da polja preveč ne zaprodijo in ceste ne razderejo.

Včeraj so bili prvi možje na sv. Višarjih, spravljat naneseni sneg s podstrešja. Pravili so, da tudi že gori sneg na solnčni strani kopni, in da ga tudi v senči že močno spravlja, tako da bo do Kristusovega vnebohoda gotovo že vse kopno po gori.

↑ **Iz zilske doline.** (Družba učiteljem itd. v pomoč.) Od vseh štirih vetrov slovenskega sveta donša „Slovenec“ mične dopise, od naše zilske doline pa še ni zinil. Po zilski dolini živi še veliko prelepih slovenskih navad, od katerih drugod ni več ne sluha ne duha. Pa od slovenščine pišem drugokrat, — danes omenjam le neko drugo za učitelje kaj imenitno napravo. Imam v rokah od previsoke škofije ukaz, v katerem se učitelji Kerške škofije vabijo, naj pristopijo k družbi, ki se napravlja učiteljem, njihovim vdovam in sirotam v pomoč. „Družba obnemoglim učiteljem, njihovim vdovam, in sirotam v pomoč“, oh blažena misel in zlata beseda! Kdo je tedaj, ko obnemore ali se postara, da ne more službe svoje več opravljati, izdatne podpore bolj potreben, nego ljudski učitelj? Ktera vdova in ktera sirota je omilovanja in pomoči bolj vredna, nego vdova in sirota učitelja ljudske šole? Njegova plača je tako pičla, da v zdravih in mladih letih komej izhaja in si ni v stanu, kaj prihraniti na žalostne dni obnemoglosti in starosti. Njegova počitnina (penzija) je tako borna, da ž njo ni ne živeti ne umreti. Posebno huda in terda bode se zanaprej godila ostarelim in oženjenim učiteljem, ako imajo veliko družino; zakaj srenje imajo po novi postavi veliko pravic zastran svojih učiteljev in žalibog, da ne bojo gledale na to, kdo je bolj zaslužen in priden učitelj, temuč, kdo je mlajši in terdnejši in kdo jim pripelje manj družine na glavo. Tisti časi, Bogu bodi potoženo! so še daleč, ko bojo ljudje spoznali, kolika dobrota da je dobra šola, kako visokih obresti donša ves za šolo potrošeni denar, kako velik dobrotnik in zvest prijatelj da je celi soseščini priden in izurjen učitelj. Vse se naše dni družijo za razne namene in potrebe, napravljajo se družbe mnogotere baže. Imamo družbe za izdajanje dobrih knjig, — družbe proti škodi po ognju, toči, kugi, — družbe v pomoč obnemoglim duhovnikom, uradnikom in tergovskim pomočnikom, — družbe v podporo obertnikom, rokodalcem in kmetom, — družbe v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam. Ali bodemo mar sami učitelji na Koroškem zaostali, sami sebe in ljube svoje zapustili in jih pozabili na stare dni? Ne kličimo na pomoč samo ptujih ljudi, ne zanašajmo se na srenje in deželo, — skerbimo sami za se, pomagajmo si sami in Bog nam bode pomagal!

Nobeden učitelj ne reci: „Imam dobro službo in lahko se oskerbim za stare dni“. Prijatelj! Če marsikateri milijonar je obožal in pomoči potreboval. Ali pa:

„Kaj bi jaz plačeval tej družbi, saj se ne bom ženil“. Tako zdaj misliš, pa koliko krat se človek premisli: „Človek obrača, Bog pa oberne“. In ljubi moj brat! ali ne veš, da so vsi učitelji le bratje med sebo in prav je, da premožniši segajo po bratovsko bolj ubožnim pod rame, in kako sladka je misel: Storil sem kaj dobrega svojim sobratom in si zakladov shranil pri nebeškem očetu. Zatorej naj ne manjka noben učitelj in noben podučitelj pri tej družbi, ktera obeta prav veselo prihodnost. Le poslušajte, koliko se je za to družbo že storilo in kako modra so njena pravila ali statute. (Konec prih.)

Od Savinje. B. Nedavno nam je prišel v roke „XVII. Schlussprotokoll über die bei den Pastoral-Conferenzen des Jahres 1864 in der Lavanter Diözese besprochenen Gegenstände und darüber festgesetzte Bestimmungen.“ V tem zapisniku smo pod oddelkom „gestellte Fragen“ našli, da je mnogo dekanij slavni ordinariat prosilo, naj blagovoli dopustiti, da se lastna imena in imena krajev v kerstnih bukvah in v šematizmu slovenski pišejo. Prišel pa je sledeči odlok, ktereга tu-le od besede do besede bravec „Slovenčevim“ podamo: „Das Ordinariat ist nicht in der Lage, dieses in Betreff der Matrikenbücher zu gestatten und es ist sich diessfalls an die hierortige Currende vom 15. Dezember 1847 zu halten; bezüglich des Schematismus aber behält man sich das Weitere vor. Ausdrücklich aber und um so strenger wird untersagt, die Matrikenbücher irgendwo in anderer als in deutscher Sprache zu führen. Wo diess eigenmächtig versucht wurde, hat es ohne Verzug wieder aufzuhören.“

Bog ne daj, ko bi kdo mislil, da hočemo s tim mirne in poterpežljive Stajerce podpihovati, samo pokazati smo hoteli, kako žalostno se nam štirskim Slovincem godi, odkar nam je nemila osoda tako rano odvzela očeta našega, neumerljivega Slomšeka. — Če vemo, da bode zgodovina sodila delovanje naše, skerbeti bi morali, da na vsako stran pravično ravnamo. Ali se pa s štirskimi Slovinci gledé njihovih narodskih pravic od strani njih „katoliškega škofa (glej 14. list l. „Novic“: dopis iz Maribora) pravično ravna, vidi se zraven mnogih družih reči tudi iz gornjega odloka. „Ministri, deželni poglavarji, in škofje — vsi ljudje pridejo in spet odidejo“, si rekel ti, dragi naš „Slovenec“ v 15. svojem listu, „narodipa in njih pravice ostanejo vekomaj!“ Vsaka sila do vremena!

↑ **Iz Ljubljane.** K. (Dalje.) Kako je s slovenščino v pisalnicah? — Prav slabo. Zaverniti pa nas zna kdo, da to ni res; da je ministerstvo ukazalo vloge v slovenskem jeziku sprejemati, tako jih tudi reševati, s Slovenci posebno v kazenskih rečeh tudi slovenske zapisnike pisati itd. Temu odvernemo, da je vse res, pristaviti pa moramo, da se pa tako ne godi. „Slovenec“ se je posebno v tej zadevi možato obnašal in krivice naravnost pripovedoval. Kar zadeva slovenske vloge, moramo priznati, da se one pri nekterih sodnjah tudi resnično v slovenskem jeziku rešujejo, ali to je pa tudi že vse, kar se zgodi, več nikar ne zahtevaj; če se ti bo pri drugih uradih tako godilo, si pa posebno srečen. Naravno se nam zdi, da bi se mnogobrojni uradi ene in iste države morali enega in istega pravila držati. Najvišji vladar, ko je zagotavljal enakopravnost vsem narodom, ni pri nobenem uradu razločka delal; on sam nam je že djansko pokazal, da tudi Slovence spoštuje in si prizadeva, vsaj nagovoriti ga v njegovem maternem jeziku; mislimo tedaj, da bi tudi

politični in drugi uradi nikdar napačno ne ravnali, ako bi njih uradniki, posebno sinovi slovenskega naroda, na slovenske vloge tudi slovenske odgovore dajali. Ne rečemo, da se to nikjer ne godi; le kar smo mi skušali, zgodilo se nam je nasprotno; zraven se je pa še posebno na slovensko vlogo kmetu tako odgovorilo, da bi moral le pravnik biti, ako bi jo bil razumel, čeravno bi se bilo to prav po domače odgovoriti zamoglo. Ko so slovenski županje zahtevali, naj bi se jim slovenski dopisovalo, govorilo se je celo od večega plačila za uradnike, kakor da bi slovenski kmet ne plačeval davkov, kakor nemški, madjarski ali italijanski. (Glej v „Napreju“, kako nekteri možje enakopravnost razumejo.) — (Dalje prib.)

Dežele trojedine kraljevine.

Hervaska. Govori se, da bode ban Sokčević odstopil in da na njegovo mesto pride general Filipović, ki je že iz več zborov znan, da se po vladinih mislih verlo dobro obnaša. — Zbornica za poslance je že pripravljena, tedaj ne manjka nič družega kot dobrih poslancev! —

Iz Varaždina. B. (Dalje.) (Županijske skupščine.) Te so prava bramba prestarih ustavnih pravic. Nobeden imenitni predmet, ki se tiče županije, ne sme se nikjer drugod rešiti, nego v županijske skupščini. Ako se je kaj silnega zunaj skupščine rešilo, mora se skupščini naznaniti.

Skupščine sklicuje veliki župan, ali, ako je on zadržan, podžupan redovito štirikrat na leto. Ako se nabere važnih predmetov, s katerimi se ne more čakati do redovite skupščine, skliče se ta tudi pred redom, ali vsaj tako imenovana mala skupščina, na katero se povabijo bližnji udje. Kar se pa sklene na mali skupščini, to mora poterditi velika skupščina. Skupščinske seje so vselej javne t. j. vsak jih sme obiskovati in poslušati, o čem in kako se posvetuje.

Udje skupščine. Pravico mesta in glasa v skupščini je osebno ali zastopno. Osebno morejo priti v skupščino: 1. Vsak polnoleten mož, ki ima v tistej županiji večje posestvo (realitaet). 2. Vladika, opati, korarji, pravoslavni arhimandriti, župniki (fajmoštri) vsake vere in rabini. 3) Tako imenovani odličniki ali imenitni prebivavci kacega mesta (honoratiores). Sem-le se štejejo: kraljevski uradniki, odvetniki, doktorji pravoznanstva in zdravništva, učitelji, diplomirani zemljomerci in pomorski kapitani. 4. Tovarniki (fabrikanti), večji tergovci ali kupci in lastniki brodov. Ali toto pravico ima vsak le v tistej županiji, kjer prebiva.

Zastopnike in sicer po dva pošiljajo v županijsko skupščino: Slobodna in kraljevska mesta, ki so pa čisto neodvisna od županij, in pa vsaka politiška selska občina (srenja).

Že gori sem rekel, da se vse važnejše županijske zadeve le v njihovih skupščinah rešavajo. Niti županijski častniki, niti isti veliki župan ne smejo v županijskih zadevah ničesar storiti, za kar jih ne pooblasti skupščina, kterej morajo odgovarjati in račune dajati za vsa svoja službena opravila. Oni so le zverševavci volje županijskih skupščin, te pa njihov gospodar. Najprej se v skupščini čitajo viši ukazi ali dopisi, prišdi od namestniškega svetovavstva ali kraljevske dvorske oblasti. Skupščina skleplje, kako naj uradniki te višje ukaze zveršujejo. Ako se skupščini zdi, da je kaka naredba protizakonita ali neustavna, naloži županijskemu bilježniku, naj napiše predstavko na tisto oblast, od ktere je prišla takova naredba, ali pa pritožbo na

samega kralja. V takej predstavi se vse na tanko razloži, zakaj da ne more županija zveršiti one naredbe. Dokler ne pride odgovor na kako predstavko, dene se naredba na stran (ad acta).

(Konec pride.)

Dežele češke.

Praga. Imenitni možje govore le o imenitnih rečeh. Slavni naš Palacky je 21. decembra 1849 podal v „Narodnih novinah“ imenitni svoj sestavek „o centralizaciji in narodni ravnopravnosti v Avstriji.“ Snovala se je tedaj nemška centralizacija, ki jo je minister Bach v Avstriji vpeljal, ž njo pa tudi skorej celo Avstrijo pokončal. Proti tej centralizaciji se je bil oglašil g. dr. Palacky. Pa njegov glas se ni bil poslušal in komej je minulo deset let in mogočna Avstrija je bila v veliki nevarnosti.

Snuje se ravno zdaj med Nemci in Madjari neka skrivna zveza, ktera bi Avstrijo rada razsekala na dva kosa, v enem bi gospodovali Nemci, v unem pa Madjari, snuje se tisti nam Slavjanom posebno nevarni dualizem, o katerem je tudi „Slovenec“ marsikaj že povedal.

Oče slavjanske politike, po celem svetu sloveči g. dr. Palacky, je spet povzdignil svoj glas in podaja v „Narodu“ pod imenom „o ideji Avstrije“ celo rajdo preimenitnih sestavkov. Jasno in temeljito dokazuje, kako je avstrijska cesarevina postala iz raznih narodov, kaj je njen imenitni in slavni poklic in kako more obstati srečna in mogočna. O svojem času bo tudi „Slovenec“ najimenitnejše misli teh sestavkov podal bravcem svojim, danes pa kratko le to reče, da ti sestavki jasno dokazujejo, da za Avstrijo slava in sreča ne cveti niti v centralizaciji, niti v dualizmu, temveč samo v federaciji, ktera daje vsakemu narodu, kar mu gre. Avstrija! ne prešli spet glasu in besed svojega najboljšega sina in najzvestejšega prijatla!

Dežele galicijske.

Levov. 18. t. m. je bil po vsej deželi obsedni stan vzdignjen. To je zares kaj veselega za vse, ker je tolikanj — hribov in dolin — poravnati treba. Najbolje bi pa zdaj gotovo bilo, če bi se kako tako deželni zbor sklicati mogel; ali to ni mogoče, ker je državni zbor še skupej. Ta pa gotovo še ne bo tako hitro svojih obravnáv končal. In vendar je treba hitre pomoči, ki je pa derž. zbor dati ne more. — Cesar je spet veliko tisoč goldinarjev med galicijske reveže razdeliti ukazal. Tedaj mora pomanjkanje pač silno biti! Rusinci se čedalje bolj za slavjansko politiko vnamajo. Prav tako! — Oni dan je umerl tukaj nadelpolni in učeni slavj. jezikoslovec, g. Miha. O sadca, ki je pred 2 letoma rusinsko slovnico na svitlo dal.

Dežela ogerska.

Buda-Pešt. Upanje prihaja vedno večje, da se bode skorej kaj v vladi spremenilo. Za gotovo se pri-poveduje, da bodo kmalo vojaške sodnije nehale, in da prevzemo vsa sodnijska opravila civilne (deželske) sodnije. Že je tudi dozrajni viši vojaški deželni poveljnik, grof Coronini, iz službe izpuščen v pokoj stopil, in mu nasleduje banaški poveljnik, knez Lihtenstein, kar Ogrom vedno bolj upanje daje. Tudi politikarji prihajajo bolj na dan in se od vseh krajev oglašajo, kar pravijo da je dobro znamenje. Še celo Deák, ki ga Ogrji čez vse čislajo, je na veliko noč spregovoril in v nekem ogerskem listu svoje namere razodel. Kedar pa on govori, mora nekaj prav posebnega biti! Kaže

pa namreč s tim, da je zdaj pripravi čas, deželске zadeve poravnati, mir in spravo z dunajsko vlado narediti. Kakor se sliši, pripravljajo se že tudi tamkaj pota poravnati in na „ogersko vprašanje“ odgovarjati, vsaj nemški liberalci prijazno migajo. Nič bolj bi ne bilo želeži, kakor to, da bi bilo teh homatij enkrat že konec. Ali Deák še z vso močjo zagovarja to, da Ogri niso po vstaji ustavnih pravic izgubili in da jih tedaj zdaj ne morejo meni tebi nič z februarским patentom zamenjati. Avstrijska država se mora ohraniti, in pripravljani so Ogri, toliko v svoji ustavi spremeniti, kolikor je to celoti koristno in potrebno, da se ustava povsod ohrani in razvijati zamore, in vsaka sprememba, ki se zgodi, je edino le mogoča po ustavni poti! — To so gotovo važne besede, ki jih bode brez dvombe vsak svobodoljubljen državlján poterdil, ne vemo pa, kaj bode g. Šmerling k temu rekel. Ali Deák bi bil tudi še moral par besedi pristaviti, kaj zastran ogerskih Slavjanov misli. Velik d njegovih prijatelov je še z dušo in telesom vdanih dualizmu, t. j. da Avstrija mora na dva kosa, v enem naj bi moževal Nemeč, v drugem pa Madjar, in gorje potem Slavjanom tam pa tam! Zatorej nam je treba dualizem na vso moč pobijati, zlasti ker že tudi nemški liberalci zelo zelo ž njim simpatizirajo!

Razne novice.

Nek štatistikar je preračunal, da je na celi zemlji okoli 1000 milijonov ljudi. Ti govorijo 3064 različnih jezikov in imajo 1100 različnih ver. Poprek terpi življenje vsakega človeka 32 let in pol. Med otroci umerje četerti del že pred sedmim letom, in polovica pred sedemnajstim letom. Od teh 1000 milijonov ljudi umerje vsako leto 33 milijonov, tedaj jih spada na vsaki dan 91 tisoč, 3730 na vsako uro, 60 na vsako minuto, in eden na vsako sekundo. Rodi pa se jih vsako leto čez 41 milijonov. Ker spada na 120 ljudi ena ženitev, je torej vsako leto čez 83 milijonov ženitev na celem svetu. — Puntarski general Li (Lee) je v tridnevni bitvi pri Ričmondu 40.000 mož izgubil: 15 tisoč je bilo mrtvih in ranjenih, 25 tisoč pa vjetih. Ostalo mu je še kakih 20 tisoč vojakov. Ker je bil pa potem spet kmalo boj, izgubil je spet 10 tisoč vojakov, vse topništvo in kakor se piše, tudi pet generalov. — Naši mehikanski prostovoljci pod poveljnikom baronom Kodelitom so bili spet v ognju. Izgubili so 22 mrtvih, 16 pa ranjenih. Tudi 40 konj je bilo ubitih. Po hudem boju so se pa morali čez široko zapuščeno polje verniti, kjer so strašno žejo terpeli. Solnce je tako pripekalo, da je 7 vojakov nagloma umerlo. Francozi so v ravno tem boju svojega poveljnika, majorja Maeršala, izgubili. Pravijo, da ni bilo še tako hude vojske, kar je Mehiko cesarstvo. — V severni Ameriki je bilo 40.000 tacič posestnikov, ki so sužnje imeli, 4 milijone je bilo pa sužnjih in 8 milijonov belih revežev, ki niso bili nič boljši od sužnjih. — Dohodki od tobaka znašajo zdaj na Francoskem vsako let 180 milijonov frankov. Na Francoskem pa se nahaja tudi zdaj več kot 44.000 norcev. Nek učen mož terdi, da je temu tobak kriv, ker tobak, zlasti iz pip, slabi možgane in herbtni mozeg, kar stori, da človek znori. Pozor tedaj! — Dunaj šteje dan danes 552.021 duš. — Gen. Li je kapituliral. — Ruski carevič je umerl.

Drohtine.

Gospodarstvene. (Kako početi, da zernje hitro kali?) V bolj merzlih krajih, zlasti pa, kedar

je spomlad bolj pozna, kakor letos, si kmetovavec ne vé s čim pomagati, da bi mu vsake baže jarica še o pravem času dozorela, in da bi nobene škode ne imel. Povemo tedaj, kako Holandci, prav umni kmetje, seme za sejanje pripravljajo, da potem hitreje kali in raste. Napravijo namreč lug, kateremu se pridene $\frac{1}{3}$ vagana dobrega pepela in 1 libra (funt) gnojne soli na 25 bokalov vode. S tem lugom, dokler je še topel, polijejo vse seme, katero se potem dobro premeša, na kupce razloži, in dobro zadelano (pokrito) 12 ur ležati pusti. Ko ta čas mine, zmoči se spet seme in ravna ž njim, kakor poprej. To se ponavlja tako dolgo, dokler da postane zernje za tretjinko debelejšje, kar se zgodi z ječmenom in režjo v 50, s pšenico in ovsom v 100 urah. Kdor pa noče premokrega semena sejati, zmeša naj ga s pepelom, in če tega ravno nima, pa s suho perstjo. — Tako ravnaajo Holandci s semenom, predno ga sejejo. Je pa to tudi na več plati dobro in koristno, in kdor je enkrat poskusil, ne bo več z lepa opustil, zlasti ker se žito tako tudi snetja obvaruje. — Kar se pa lanú tiče, pridelujejo ga Belgijanci najlepšega in največjega. Kako pa ravnaajo? Takole: Seme devajo v nalašč pripravljeno kositarsko pušico, ki jo tako dolgo lahno nad ognjem sučejo, dokler da se olje iz njega cedi; potem pa ga berž s pepelom zmešajo. Nekteri ga že prej s pepelom zmešajo, predno ga v pušico denejo, kar je ravno tako dobro. Vsak kmetovavec pa zamore to v veliki železni ponvi storiti. — Tako se po Belgijskem seme — stara.

Duhovske zadeve.

Ljubljanska škofija: G Matija Kulavec gre iz št. Vida pri Zatični za duh. pomočnika na Rako.

Kerška škofija: Za korarja pri stolnem kapiteljnu v Celovcu je imenovan g. Andrej Raspočnik, častni korar, duh. svetovavec in fajmošter na Reberci.

Loterija.

Terst: 26. 8. 5. 76. 33.

Dunajska borsa 25. aprila 1865.

5% metalike	71 65
5% akcijski	75 70
Novi zlati	5 11
Srebro	106 -

Dragi moji prijatli in rojaki *)

„Slovenec“ Vam je oznanil, da sem iz Ljubljanske prestopil v Kerško škofijo, ter da grem za mestnega kaplana v Pliberk (Bleiburg). Ker se pa pred svojim odhodom s Kranjskega niti osebno, niti pismeno od Vas ne utegnem poslovljati, sprejmite s temi versticami vsi moj serčni prijateljski pozdrav in hranite me v blagem svojem spominu. Podajam Vam svojo desnico z obljubo, da se bom večkrat, kakor sem se doslej, ne le v „Slov. Prijatlu“, ampak tudi v „Slovencu“ in drugod kaj glasil, priporočevaje še Vam, da nas v tem delovanju na blagor cerkvi, cesarju in domovini, slogi in slovanski vzajemnosti, z zedinjenimi močmi duševno in materialno podpirate, naj —

Bode slava še slovela,

Ki Slavjanom da ime!

Z Bogom!

Matija Torkar.

*) Sl. vredn. „Novic“ naj te verstice še v svoj list vzeti blagovolj.